

Đẩy mạnh hoạt động xuất khẩu lao động tỉnh Quảng Trị trong bối cảnh hiện nay

NGUYỄN ANH QUYÊN

Trong nhiều năm qua, hoạt động đưa người lao động đi làm việc nước ngoài theo hợp đồng (gọi tắt là xuất khẩu lao động - XKLD) trên địa bàn tỉnh Quảng Trị đã và đang góp phần nâng cao đời sống, thúc đẩy công tác xóa đói, giảm nghèo của Tỉnh. Tuy nhiên, do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, nhiều thị trường nước ngoài tạm thời hạn chế tiếp nhận lao động, nhiều đơn hàng tuyển dụng và các đợt xuất cảnh lao động cũng đã bị tạm dừng. Tình trạng này làm cho công tác XKLD trên địa bàn tỉnh Quảng Trị gặp nhiều khó khăn. Để duy trì và thực hiện tốt công tác XKLD, đòi hỏi phải có một sự nỗ lực đồng bộ từ các cơ quan chuyên môn cho đến chính quyền các cấp, đặc biệt là ý thức và sự nỗ lực từ người dân - người có nhu cầu đi XKLD.

TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19 ĐẾN HOẠT ĐỘNG XKLD CỦA TỈNH QUẢNG TRỊ

Quảng Trị là một tỉnh còn nhiều khó khăn, công nghiệp phát triển còn hạn chế, theo đó các dự án phát triển công nghiệp chưa nhiều và chưa lớn, bởi lẽ đó mà công tác XKLD có ý nghĩa hết sức quan trọng. Thời gian qua, ngành Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Quảng Trị đã có nhiều cách làm mới đẩy mạnh công tác XKLD mang tính hợp pháp cao. Đó là, tham mưu cho UBND tỉnh Quảng Trị nhiều văn bản mang tính chiến lược dài hơi trong việc giải quyết việc làm nói chung và XKLD nói riêng; phối hợp chặt chẽ với các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể các cấp tích cực triển khai thực hiện Luật Người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng. Đồng thời, Sở cũng tổ chức các đợt tuyên truyền, nhằm cảnh báo để người dân nâng cao nhận thức, hiểu biết pháp luật, cảnh giác đối với những công ty hoạt động XKLD có dấu hiệu lừa đảo để tránh tiền mất, tật mang. Ngoài ra, Sở quy định, định kỳ 6 tháng/lần doanh nghiệp tham gia công tác XKLD mang đầy đủ hồ sơ pháp lý về tổ chức hoạt động dịch vụ đưa XKLD, trong đó có đơn hàng mới với đối tác nước ngoài đã được Cục Quản lý lao động ngoài nước thẩm định đến Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Quảng Trị xem xét trước khi ký giấy giới thiệu về hoạt động tại các địa phương trong Tỉnh.

Thống kê của ngành ngành Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Quảng Trị, vào thời điểm đồng nhất, địa phương có khoảng từ 5.500 đến 6.000 lao động làm việc tại nước ngoài. Hai địa phương có người đi xuất khẩu lao động nhiều nhất tại tỉnh Quảng Trị là huyện Gio Linh và Vĩnh Linh. Những thị trường xuất khẩu lao động chính tập trung ở Nhật Bản, Hàn Quốc, Đài

Loan, Malaysia. Cùng với đó, nguồn lợi mang về từ hoạt động XKLD cũng tương đối lớn. Ước tính mỗi tháng một người XKLD gửi về cho người thân khoảng 20 triệu đồng. Con số này tính chung cả năm lên đến hơn 1.100 tỷ đồng. Tuy nhiên, năm 2020, đại dịch Covid-19 xảy ra trên phạm vi toàn cầu đã tác động mạnh mẽ đến các ngành, lĩnh vực, trong đó có ảnh hưởng đến công tác XKLD.

Theo kế hoạch, năm 2020, toàn tỉnh Quảng Trị phấn đấu có khoảng 1.800 người đi XKLD, tuy nhiên, 10 tháng đầu năm 2020, mới chỉ có 683 lao động đi làm việc ở nước ngoài, tập trung chủ yếu ở các thị trường Hàn Quốc, Nhật Bản và Đài Loan (Thanh Hương, 2020). Thực tiễn cho thấy, do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, năm 2020, lao động không chỉ không xuất cảnh được, mà tỷ lệ người lao động xin tạm ngừng XKLD cũng khá lớn, do đại dịch Covid-19 tại các nước chưa được kiểm soát đã làm ảnh hưởng lớn đến tâm lý, thời gian học tập, chờ đợi và tài chính của người lao động. Một số lao động đã phỏng vấn đạt, nhưng vẫn xin tạm ngừng không hoàn thành tài chính; một số đã có đơn hàng, đã hoàn thành tài chính nhưng chủ sử dụng lao động hủy tiếp nhận do doanh nghiệp phá sản hoặc hạn chế tiếp nhận lao động; thời gian tiếp nhận của các nước chưa có lịch cụ thể... Tình trạng XKLD bị đình trệ kéo dài khiến nhiều lao động đang chờ xuất

cảnh cảm thấy lo lắng bởi họ đã phải vay mượn số tiền lớn. Thời điểm xuất cảnh càng bị lùi lại đồng nghĩa người lao động chưa thể có thu nhập để trả nợ mặc dù việc tạm dừng là cần thiết nhằm đảm bảo an toàn cho họ trước nguy cơ lây nhiễm Covid-19.

Cùng với những tác động xấu từ đại dịch Covid-19, có một thực tế chung đặt ra đối với lao động nước ta nói chung và tỉnh Quảng Trị nói riêng, đó là thời gian gần đây, việc người lao động nói chung tự ý bỏ hợp đồng để cư trú và làm việc bất hợp pháp hoặc hết hợp đồng, nhưng không chịu về nước còn xảy ra khá phổ biến, đa số là ở Hàn Quốc, một số ít diễn ra ở Nhật Bản. Việc làm này đã vi phạm pháp luật nước sở tại. Nhiều trường hợp bị lực lượng chức năng các nước sở tại bắt giữ, phạt hành chính, trục xuất... và nghiêm trọng hơn là làm ảnh hưởng đến uy tín ngành XKLD của Việt Nam. Phía các nước này có thể sẽ cắt hợp đồng liên kết XKLD và không nhận lao động từ tỉnh. Mặt khác bằng nhiều nguồn thông tin khác nhau, người lao động tự tìm kiếm cho mình những doanh nghiệp để đi XKLD. Chính vì vậy, đã có không ít trường hợp bị lừa và dẫn đến tiền mất, nhưng cũng chẳng được đi XKLD...

CHUẨN BỊ KỸ CÀNG CHỜ THỜI CƠ

Theo Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Quảng Trị, thời điểm hiện tại, mặc dù các nước vẫn đang còn đóng cửa với lao động Việt Nam, song lại là "thời điểm vàng" để tạo nguồn lao động, giúp người lao động có sự chuẩn bị kỹ lưỡng về tay nghề, ngoại ngữ... trước khi

thị trường lao động mở lại (Thanh Hương, 2020). Theo tính toán, mỗi lao động khi muốn đi làm việc tại các thị trường lao động chất lượng, như: Hàn Quốc, Nhật Bản, Đài Loan hay các nước châu Âu, Trung Đông đều phải trải qua quá trình đào tạo từ 4-6 tháng. Sau đào tạo còn phải chờ đợi đơn hàng từ doanh nghiệp ở nước bạn rồi mới được xuất cảnh. Thế nên, việc đào tạo cần được tiến hành ngay từ bây giờ để khi tình hình dịch bệnh ổn định thì sẵn sàng có nguồn lao động xuất cảnh. Khi dịch bệnh được kiểm soát, nhu cầu lao động tại các nước sẽ tăng cao do nhu cầu phát triển sản xuất khôi phục nền kinh tế.

Bên cạnh đó, khi thị trường lao động ở các nước mở cửa sẽ hạn chế hoặc không tiếp nhận lao động của một số nước trong khu vực Đông Nam Á do dịch bệnh chưa được khống chế. Trong khi đó, đến thời điểm này, nước ta cơ bản đã kiểm soát được dịch bệnh, do đó lao động Việt Nam sẽ được ưu tiên tiếp nhận. Đây được xem là cơ hội lớn của XKLD cả nước nói chung và Quảng Trị nói riêng sau đại dịch Covid-19. Do vậy, để có nguồn lao động đáp ứng nhu cầu tuyển dụng tăng cao của các nước sau dịch bệnh, ngay từ bây giờ, các đơn vị cung ứng dịch vụ XKLD cần tăng cường công tác tư vấn, tuyển dụng, đào tạo nghề, đào tạo ngoại ngữ... để có đủ điều kiện, sẵn sàng tham gia dự thi và trúng tuyển vào các đơn hàng có chất lượng, thu nhập cao.

Thực tiễn cho thấy, thời gian qua, Cơ quan Phát triển nguồn nhân lực Hàn Quốc (HRD Korea) đã có thông báo nổi lại kỳ thi tiếng Hàn đợt 2 cho những lao động đăng ký dự tuyển đi làm việc tại Hàn Quốc trong ngành sản xuất chế tạo ban đầu dự kiến tổ chức vào tháng 3/2020, nhưng buộc phải tạm hoãn do đại dịch Covid-19. Ngoài ra, Bộ Lao động, Thương binh và Xã hội cũng đã thống nhất với Bộ Việc làm và Lao động Hàn Quốc về kế hoạch tổ chức kỳ thi tiếng Hàn, kiểm tra tay nghề và đánh giá năng lực năm 2020 cho người lao động có nguyện vọng đi làm việc tại Hàn Quốc (theo chương trình EPS) trong ngành ngư nghiệp: thời gian dự kiến từ tháng 8-10/2020; chỉ tiêu tuyển dụng ngành ngư nghiệp năm 2020 của Chương trình EPS này là 1.297 lao động (Đào Thiện, 2020).

MỘT SỐ GIẢI PHÁP TRONG THỜI GIAN TỚI

Đối với cơ quan quản lý, cụ thể là Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Quảng Trị cần chỉ đạo Trung tâm Dịch vụ việc làm tư vấn, hỗ trợ XKLD và hướng dẫn người dân có thể đến Trung tâm hoặc đến các văn phòng, chi nhánh của các công ty hoạt động XKLD có uy tín đã được cấp phép và được Sở Lao động, Thương binh và Xã hội Tỉnh giới thiệu để đảm bảo quyền lợi và được tư vấn, hỗ trợ XKLD an toàn. Đồng thời, chỉ đạo các đơn vị XKLD tăng cường kết nối với đối tác ở các nước trong việc sơ tuyển, lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với thực tế; xây dựng kế hoạch đào tạo phù hợp, linh hoạt... kêu gọi các đơn vị XKLD có uy tín, có những đơn hàng có thu nhập cao, có việc làm an toàn trong mùa dịch, như: chế biến thực phẩm, linh kiện điện tử... Ngoài việc lựa chọn các doanh nghiệp có uy tín, cán bộ phòng chức năng cùng với doanh nghiệp tuyển dụng cần về tận cơ sở để tiếp xúc, tư vấn và giải đáp những thắc mắc của người lao động...

Tiếp tục tăng cường công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức của người dân, cũng như giúp người lao động nắm rõ thông tin về thị trường lao động ngoài nước, số doanh nghiệp có đủ pháp nhân và được phép tuyển dụng lao động xuất khẩu hoạt động trên địa bàn Tỉnh, ngăn ngừa các hành vi vi phạm pháp luật trong lĩnh vực XKLD và phòng tránh thiệt hại cho người lao động. Kiên quyết loại bỏ những trường hợp không đủ điều kiện, tiêu chuẩn đi XKLD; gắn trách nhiệm của chính quyền cấp xã trong giới thiệu lao động. Phối hợp chặt chẽ với chính quyền địa phương và các bên liên quan nhằm giải quyết những vướng mắc, tồn tại về XKLD ngay từ cơ sở...

Đẩy mạnh công tác kiểm tra, thanh tra, xử lý vi phạm đối với các doanh nghiệp tổ chức, cá nhân vi phạm các quy định của pháp luật về XKLD trong thời điểm dịch bệnh nhằm hạn chế những hành vi lừa đảo, tiêu cực. Đồng thời, đề nghị các đơn vị XKLD tiếp tục mở các lớp đào tạo dự nguồn về ngoại ngữ, nghề nghiệp... để chuẩn bị sẵn sàng nguồn nhân lực có tay nghề, đáp ứng yêu cầu của đơn vị tuyển dụng.

Ngoài ra, cần tăng cường công tác quản lý nhà nước về XKLD trên địa bàn các huyện, xã và thường xuyên quan tâm, phối hợp với doanh nghiệp tuyển chọn lao động xuất khẩu; phối hợp giáo dục, quản lý để khắc phục tình trạng lao động bỏ trốn, vi phạm pháp luật

của nước nhận lao động xuất khẩu và giải quyết kịp thời những vấn đề phát sinh trong quá trình thực hiện hợp đồng.

Đối với người đi XKLD, trước hết, người đi XKLD phải đến trụ sở công ty tư vấn, xem công ty đó tồn tại thực tế hay chỉ là hoạt động "ảo" ở trên mạng. Nếu không tìm thấy trụ sở công ty, 100% là "có vấn đề". Tiếp đó, phải kiểm tra rõ đơn hàng, điều kiện cụ thể của nơi tiếp nhận (không bao giờ có chuyện đi XKLD chung chung, mà luôn luôn phải theo một đơn hàng cụ thể, với mức lương, đãi ngộ, điều kiện lao động... hết sức rõ ràng). Bên cạnh đó, người đi XKLD cũng phải xác định rõ năng lực bản thân, xem mình có đủ điều kiện sức khỏe, trình độ và khả năng tài chính để tham gia du học, XKLD hay không. Đây là điều rất quan trọng, vì điều kiện làm việc ở nước ngoài rất khác ở Việt Nam, nếu không tự nhận thức bản thân ngay từ đầu, thì rất dễ vấp phải sai lầm.

Cùng với đó, người đi XKLD phải xác định rõ mình muốn gì trong tương lai. Người đi XKLD phải xác định đi làm việc tại nước ngoài là để kiếm tiền, nâng cao kỹ năng, tìm kiếm cơ hội và để trở về phát triển sự nghiệp ở quê hương. Do đó, trước khi đi XKLD, phải vạch sẵn kế hoạch ngắn hạn, trung hạn, dài hạn cho bản thân mình.

Đặc biệt, trong bối cảnh đại dịch Covid-19 vẫn đang diễn ra phức tạp trên thế giới, Việt Nam đang dần khống chế được dịch bệnh, trong khi chờ đợi, người đi XKLD cần củng cố thêm kỹ năng nghề nghiệp, ngoại ngữ, các kiến thức về phòng chống dịch... để sẵn sàng tham gia ngay vào thị trường lao động quốc tế khi dịch bệnh được kiểm soát và các thị trường mở rộng. Bởi, hiện nay các nước, như: Hàn Quốc, Đài Loan, Nhật Bản vẫn đang tiếp nhận lao động của Việt Nam vào làm việc do Việt Nam được đánh giá là một trong những nước hiện đang kiểm soát tốt đại dịch Covid-19. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Quảng Trị (2017-2019). *Báo cáo tình hình xuất khẩu lao động các năm, từ 2017 đến 2019*
2. Thanh Hương (2020). *Trung tâm DVVL Quảng Trị: Nhiều giải pháp đảm bảo quyền lợi cho người lao động*, truy cập từ <http://laodongxahoi.net/trung-tam-dvvl-quang-tri-nhieu-giai-phap-dam-bao-quyen-loi-cho-nguoi-lao-dong-1316808.html>
3. Đào Thiện (2020). *Quảng Trị: Sẵn sàng nguồn nhân lực cho xuất khẩu lao động*, truy cập từ <http://quangtrivn.com/tin-tuc-nl-2003/quang-tri-san-sang-nguon-nhan-luc-cho-xuat-khau-lao-dong.html>